

บทที่ 6

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ทดสอบประสิทธิภาพแล้ว สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.2.1 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

1.4 วิธีการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 246 โรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 5,638 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านไฮหย่อง (ภูเงินประชานุกูล) ศูนย์เครือข่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ที่ 7 อำเภอพังโคน เขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 39 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 หน่วยประสบการณ์ คือ หน่วยประสบการณ์ที่ 7 การสำรวจลักษณะทางภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หน่วยประสบการณ์ที่ 8 การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหน่วยประสบการณ์ที่ 11 การจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) แบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์ เป็นแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก แบบคู่ขนาน จำนวน 6 ชุด ชุดละ 10 ข้อ โดยแยกเป็นแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ 3 ชุด และแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ 3 ชุด และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบมาตราประเมินค่า จำนวน 23 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 ประเภท ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

1.4.3 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ไปทดสอบหาประสิทธิภาพเบื้องต้น คือ การทดสอบแบบเดี่ยว การทดสอบแบบกลุ่ม และการทดสอบแบบภาคสนาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ (1) การเตรียมการก่อนทดลองใช้ ครอบคลุมการจัดเตรียมสถานที่ คือ ห้องเรียน จัดโต๊ะนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จัดมุมหนังสือ มุมตัวอย่างชิ้นงาน มุมวัสดุอุปกรณ์ มุมแสดงผลงาน และเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมอุปกรณ์ 1 ชุด (2) วันเวลาในการทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ 3 วัน วันละ 1 หน่วยประสบการณ์ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น. และ (3) ขั้นตอนการทดลองใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มี 7 ขั้นตอน คือ

ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ ปฐมนิเทศประสบการณ์ เผชิญประสบการณ์ รายงาน
ความก้าวหน้า รายงานผลการเผชิญประสบการณ์ สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ และประเมิน
หลังเผชิญประสบการณ์ แบบฝึกหัด แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน และ
หลังจากการทดลองใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ตามขั้นตอนการสอนทั้ง 7 ขั้นตอนแล้ว
ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ในการทดสอบ
ประสิทธิภาพแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และสอบถามนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ
ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ให้กับนักเรียนในการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม แล้ว
นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ต่อไป

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ โดยการ
หาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 การทดสอบค่าที่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5 ผลการวิจัย

จากการวิจัยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิธีชีวิตของคนในภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการวิจัย ได้ ดังนี้

1.5.1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพ พบว่า ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิธี
ชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผลิตขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ
81.08/77.67 , 82.08/78.33 และ 82.25/78.67 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.5.2 ผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน
แบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิธีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความก้าวหน้าทางการ
เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5.3 ผลความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิง
ประสบการณ์ เรื่อง วิธีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นต่อชุดการสอน
แบบอิงประสบการณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2. อภิปรายผล

2.1 ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิธีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
เนื่องด้วยองค์ประกอบของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ดังนี้

2.1.1 ประมวลสาระ ที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ใช้กับการเรียนด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) เพื่อให้ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านประมวลสาระ ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางอ้อมไปใช้ในการเผชิญประสบการณ์ ได้แก่ การเขียนแผนที่ การเขียนแบบสำรวจ การเขียนเมนูอาหาร การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาถิ่น การสร้างธง การสร้าง โคมลอย และการเขียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ประมวลสาระที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้เป็นส่วนหลักของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีรูปแบบแตกต่างจากหนังสือเรียน เมื่อนักเรียนได้ศึกษาประมวลสาระเหมือนกับว่า ได้ฟังการสนทนาบรรยายของครูในห้องเรียน เพราะว่าคุณลักษณะของประมวลสาระที่พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้จัดระบบโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการนำแนวคิดในแผนการสอนมาเขียนขยายรายละเอียดในแต่ละหัวเรื่อง เพื่อขยายแนวคิดนั้น ประมวลสาระมีภาพประกอบที่ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระที่น่าเสนอ และมีการสรุปเนื้อหาในประมวลสาระ โดยนำแนวคิดที่อยู่ในแผนการสอนมาสรุป เพื่อตอบย้ำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น และให้นักเรียนจดจำเนื้อหา เพื่อใช้ในการเผชิญประสบการณ์ได้ ในประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ ผู้พัฒนาตำราทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้กล่าวไว้ว่า ประมวลสาระช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และพึงพาความช่วยเหลือจากครูน้อยที่สุด ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างดี และมีระบบการประเมินที่จะประกันคุณภาพของนักเรียนในแต่ละวิชา (ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540 : 148)

จากการสังเกต พบว่า นักเรียนส่วนตั้งใจอ่านประมวลสาระอย่างละเอียด ไม่มีนักเรียนคนใดมาสอบถามผู้วิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาในประมวลสาระ ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ว่าประมวลสาระทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหา นำไปสู่การเผชิญประสบการณ์

2.2.2 มัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ มีจำนวนทั้งหมด 3 รายการ ทั้ง 3 รายการ มีรูปแบบสารคดีประกอบการบรรยาย รายการที่ 1 เรื่อง ที่ตั้ง ขนาด และรูปร่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายการที่ 2 เรื่อง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีฮีตสิบสอง รายการที่ 3 เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ มีความยาวประมาณ 5 – 10 นาที จะให้นักเรียนชมหลังจากศึกษาประมวลสาระแล้ว เพื่ออธิบายบางประเด็นที่ยากในประมวลสาระให้มีความชัดเจนขึ้น และนำไปสู่การสร้างชิ้นงาน เช่น การเขียนแผนที่ การสร้างธง การสร้าง โคมลอย และการเขียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสังเกต พบว่า นักเรียนชอบมัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ มีความสนใจ และซักถามเกี่ยวกับภาพประกอบในมัลติมีเดีย ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็น

ของนักเรียน และจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ว่า มัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียนทราบแนวทางและทำงานกลุ่มร่วมกันได้ สอดคล้องกับกิดานันท์ มลิทอง (2540 : 262) กล่าวว่า ข้อดีของมัลติมีเดียว่า สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และช่วยในการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนด้วย

2.2.3 ซิตีเสียง เป็นสื่อเสริมประมวลสาระ ผู้วิจัยได้ออกแบบซิตีเสียงในหน่วยประสบการณ์ที่ 8 เรื่อง ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเสนอในรูปแบบการบันทึกเสียง จากสถานการณ์จริง ความยาวประมาณ 9 นาที เป็นการบันทึกสำเนียงพูดภาษาถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทยลาว ภาษาภูไท ภาษาญ้อ ภาษาบรู และภาษาไชย ซิตีเสียงช่วยให้นักเรียนได้ฟังสำเนียงพูด ภาษาถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถวิเคราะห์วัฒนธรรมทางด้านภาษาได้

จากการสังเกต พบว่า นักเรียนตั้งใจฟังซิตีเสียง ให้ความสนใจ และซักถามครู เกี่ยวกับสำเนียงของแต่ละภาษาถิ่น จึงส่งผลให้นักเรียนเผชิญประสบการณ์ได้ คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ นักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ว่าซิตีเสียง ช่วยให้นักเรียนได้ฟังสำเนียงภาษาถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2.4 รูปแบบการเรียนรู้แบบเรียนกับเพื่อน (PDL) ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการเรียนกับเพื่อน ในหน่วยประสบการณ์ที่ 7 เช่น ออกแบบแบบสำรวจ เตรียมการสำรวจ เสนอผลงาน เป็นต้น หน่วยประสบการณ์ที่ 8 เช่น พิจารณารายกรณี การสร้างธง การสร้างโคลมลอย เป็นต้น และหน่วยประสบการณ์ที่ 11 เช่น ออกแบบแบบฟอร์มการเขียน โครงการ สร้างแบบฟอร์มเขียน โครงการ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น การเรียนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน มีการตัดสินใจร่วมกันในการสร้างชิ้นงาน และนักเรียนที่เรียนอ่อนได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่เรียนเก่งเป็นอย่างดี ดังนั้น การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้แบบเรียนกับเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้ จึงช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อน และร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงานได้ สอดคล้องกับประศักดิ์ หอมสนิท (2539 : 254) กล่าวว่า การเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น นักเรียนมีบทบาทต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

จากการสังเกต พบว่า ในการปฏิบัติภารกิจและงานนักเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีการช่วยเหลือและร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงานได้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อนและร่วมกันแก้ปัญหาการทำงานได้

2.2.5 **วิธีการเรียนแบบเผชิญประสบการณ์** ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเรียนแบบเผชิญประสบการณ์ มี 3 วิธี ได้แก่ การเรียนแบบเรียนด้วยตนเอง (SDL) การเรียนแบบเรียนกับเพื่อน (PDL) และการเรียนแบบเรียนกับครู (TDL) รูปแบบการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในรูปกิจกรรมกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มนักเรียน จำนวนกลุ่มละ 3 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนคละกัน คือ นักเรียนเรียนเก่ง จำนวน 1 คน นักเรียนเรียนปานกลาง จำนวน 1 คน และนักเรียนเรียนอ่อน จำนวน 1 คน ร่วมกันสร้างชิ้นงาน เช่น การเขียนแผนที่ การเขียนแบบสำรวจ การสร้างธง การสร้างคอมลอย และการเขียนโครงการเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด ทำ และแสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างผลงาน นักเรียนได้เรียนรู้จักกัน และเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิธีการสอนแบบอิงประสบการณ์ของวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540 : 60) คือ การสอนแบบกลุ่มกิจกรรม ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ นักเรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม มีโอกาสแสดงความคิดเห็น รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น

จากการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ได้แก่ ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม การแสดงความคิดเห็น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมีทักษะในการแก้ปัญหา ผลการประเมิน คะแนนในแต่ละกลุ่มอยู่ในระดับสูง ประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบแบบสอบถามนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ว่า การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน

มีข้อนำสังเกต คือ คะแนนระหว่างเผชิญประสบการณ์ (E_1) สูงกว่าคะแนนหลังเผชิญประสบการณ์ (E_2) ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ในการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม ดังนี้

	หน่วยประสบการณ์ที่ 7	หน่วยประสบการณ์ที่ 8	หน่วยประสบการณ์ที่ 11
การทดสอบ			
ประสิทธิภาพ	81.08/77.67	82.08/78.33	82.25/78.67
ภาคสนาม			
E_1/ E_2			

ทั้งนี้เป็นเพราะ (1) นักเรียนได้ศึกษาภารกิจและงานตามขั้นตอน จึงทำให้สามารถเผชิญประสบการณ์ และทำงานร่วมกัน ได้อย่างถูกต้อง และตามขั้นตอน (2) การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่ม (3) เนื้อหาสาระในประมวลสาระ ทำให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องวิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการเผชิญประสบการณ์ (4) มัลติมีเดีย

ประกอบการเผชิญประสบการณ์ ทำให้นักเรียนมีความรู้ มีประสบการณ์ทางอ้อม ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การเขียนแผนที่ การเขียนแบบสำรวจ การเขียนเมนูอาหาร การสร้างธง การสร้างโคลมลอย และการเขียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง (5) แบบฝึกปฏิบัติ ช่วยกำกับให้นักเรียนทราบแนวทางการทำงาน จึงสามารถปฏิบัติภารกิจและงานได้ตามที่กำหนดไว้ และ (6) การทำแบบฝึกหัดในแบบฝึกปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้ทราบระดับความรู้ ความเข้าใจในด้านพุทธิพิสัย ช่วยทบทวนความรู้ และตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียน

2.2 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเผชิญประสบการณ์สูงกว่าคะแนนก่อนเผชิญประสบการณ์ทุกหน่วยประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก

2.2.1 การเผชิญประสบการณ์จริง ที่กำหนดไว้ในภารกิจและงาน เช่น ในหน่วยประสบการณ์ที่ 8 เรื่อง การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามภารกิจและงานนักเรียนต้องสร้างธง และสร้าง โคมลอย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมด้านประเพณีของชาวอีสาน เมื่อนักเรียนทำได้ นักเรียนก็มีความรู้และเป็นความรู้ที่จดจำไปนาน ซึ่งเป็นข้อดีของการสอนแบบอิงประสบการณ์ คือ การสอนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียน “ทำได้” มากกว่า “มุ่งให้รู้” (ชัยงค์ พรหมวงศ์ 2545 : 151) ดังนั้น นักเรียนจึงมีความรู้ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้นักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ได้คะแนนสูง

2.2.2 การศึกษาจากประมวลสาระ เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเผชิญประสบการณ์จริงและช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้หลังจากได้เผชิญประสบการณ์ไปแล้ว เช่น นักเรียนอ่านประมวลสาระในหน่วยประสบการณ์ที่ 7 เรื่อง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนก็สามารถวางแผนที่แสดงขอบเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสำรวจลักษณะภูมิประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ เมื่อนักเรียนสร้างชิ้นงานดังกล่าวได้ นักเรียนก็ใช้ประมวลสาระตรวจสอบผลงานที่ทำหรือทบทวนเนื้อหาสาระได้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าประมวลสาระเป็นแหล่งความรู้ที่ช่วยให้นักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ได้คะแนนสูง

2.2.3 การศึกษาจากมัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ เป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนประมวลสาระให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะมัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ที่ผู้วิจัยผลิต นำสาระเนื้อหาบางส่วนในประมวลสาระมาผลิต เช่น หน่วยประสบการณ์ที่ 11 ประมวลสาระ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยก็นำเนื้อหาในเรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว มาผลิตเป็นมัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ เมื่อนักเรียนได้ชมมัลติมีเดียแล้ว นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาในประมวลสาระมากยิ่งขึ้น สามารถเขียนโครงการเศรษฐกิจพอเพียงได้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า มัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์ เป็นสื่อเสริมประมวลสาระ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ได้คะแนนสูง

มีข้อนำสังเกตเกี่ยวกับคะแนนทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 7 ต่ำกว่าคะแนนทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 8 และหน่วยประสบการณ์ที่ 11 ทั้งนี้เป็นเพราะ ภารกิจและงาน ในหน่วยประสบการณ์ที่ 7 เรื่อง การสำรวจลักษณะทางภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดให้นักเรียนเขียนแผนที่แสดงขอบเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสำรวจลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเป็นภารกิจและงานที่นักเรียนต้องใช้ความพยายามและเวลานานมากที่จะสร้างชิ้นงาน จึงทำให้ได้ผลงานที่ยังไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้คะแนนทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 7 ต่ำกว่าคะแนนทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 8 และหน่วยประสบการณ์ที่ 11

2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

มีข้อนำสังเกตที่นำมาอภิปราย คือ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ $\bar{X} = 4.67$ มีจำนวน 2 ข้อคำถาม ดังนี้คือ

2.3.1 มุมแสดงผลงาน ช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานที่นักเรียนทำ

ในประเด็นนี้ เป็นเพราะ นักเรียนได้นำผลงานของกลุ่มมาจัดแสดงที่มุมแสดงผลงาน ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความภูมิใจกับผลงานของตนเอง จึงส่งเสริมให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะสร้างชิ้นงานให้ดี มีคุณภาพ ชิ้นงานเป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดว่า มุมแสดงผลงานช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานที่นักเรียนทำ

2.3.2 การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน

ในประเด็นนี้ เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบชุดการเรียนรู้ ให้มีวิธีการเผชิญ ประสพการณ์โดยใช้กิจกรรมกลุ่มทั้ง 3 หน่วยประสพการณ์ ได้แก่ การเขียนแผนที่ การเขียนแบบสำรวจ การเขียนเมนูอาหาร การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาถิ่น การสร้างธง การสร้าง โคมลอย และการเขียนโครงการเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มนี้ นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการสร้างชิ้นงานให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา จากการสังเกตในการทำงาน นักเรียนที่เรียนอ่อนก็ได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ดังนั้น การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การใช้ชุดการสอนแบบอิงประสพการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 โรงเรียนในเขตพื้นที่สามารถนำชุดการสอนแบบอิงประสพการณ์ชุดนี้ไปใช้ได้ เพราะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสพการณ์มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น

3.1.2 การจัดกลุ่มนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ในแต่ละหน่วยประสพการณ์ผู้วิจัยได้ กำหนดให้แบ่งกลุ่มนักเรียน จำนวนกลุ่มละ 3 คน ในการปฏิบัติการกิจและงาน ประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลการเรียนคละกัน คือ นักเรียนเรียนเก่ง จำนวน 1 คน นักเรียนเรียนปานกลาง จำนวน 1 คน และนักเรียนเรียนอ่อน จำนวน 1 คน เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติการกิจและงาน นักเรียนที่เรียนอ่อนก็ได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ทำให้มีความมั่นใจและสามารถปฏิบัติการกิจและงานได้

3.1.3 การจัดเวลาในการสอนแต่ละหน่วยประสพการณ์ ควรจัดให้มีเวลา ต่อเนื่องกัน ทั้ง 3 ชั่วโมง เพื่อนักเรียนจะสามารถปฏิบัติการกิจและงานได้อย่างต่อเนื่อง และครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแผนกำกับประสพการณ์

3.1.4 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในหน่วยประสพการณ์ที่ 8 ประสพการณ์รองที่ ให้นักเรียนสร้างธงตามประเพณีเดือนสี่ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้จัดทำ ได้แก่ ไหมพรมคละสี ไม้ไผ่ ลูกปัด ดอกไม้พลาสติก เข็ม ด้าย มีด และกรรไกร ต้องจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ให้มีจำนวน มากพอสำหรับนักเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างชิ้นงาน

3.1.5 การสร้างฐานตามประเพณีเดือนสี่ในหน่วยประสบการณ์ที่ 8 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำแผ่นฐานในขนาดที่ใช้แขวนหรือประดับในศาลาวัด เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ และจำนวนการจัดกลุ่มของนักเรียน

3.1.6 สถานที่เผชิญประสบการณ์ในหน่วยประสบการณ์ที่ 8 ในการวิจัยครั้งนี้ การสร้างฐานตามประเพณีเดือนสี่ และการสร้าง โคมลอยตามประเพณีเดือนสิบเอ็ด ต้องใช้พื้นที่ที่กว้าง เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติการกิจและงาน

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากการศึกษาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้ เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาด้านพุทธิพิสัย พบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น น่าจะมีการวิจัยครั้งต่อไป โดยผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหน่วยที่เหลือที่มีเนื้อหาด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยมาใช้ในการทดลอง จะส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นหรือไม่

3.3.2 ในการวิจัยครั้งนี้ สื่อที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ ได้แก่ ประมวลสาระแบบฝึกปฏิบัติ และคู่มือเผชิญประสบการณ์ อยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนมัลติมีเดียปฐมนิเทศและมัลติมีเดียประกอบการเผชิญประสบการณ์อยู่ในรูปซีดีรอม ซึ่งพบว่า ผู้วิจัยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสำเนาเอกสารประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายสูงมาก ดังนั้น น่าจะมีการวิจัยครั้งต่อไป โดยนำสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวข้างต้น มาจัดทำให้อยู่ในรูปซีดีรอม และนำเสนอในชุดการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และจะทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นหรือไม่